

«Η συμμετοχή της Τ.Α. στην Παιδική Προστασία και στη Διασφάλιση της Ισότητας των Φύλων»

♦ Εισήγηση του δημάρχου Νεάπολης-Συκεών, και προέδρου της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής της ΚΕΔΕ, Σίμου Δανιηλίδη στην παράλληλη συνεδρίαση και στο Ετήσιο Συνέδριο της ΚΕΔΕ (Τρίτη 22 Νοεμβρίου 2022)

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Το ζήτημα της παιδικής προστασίας είναι δυστυχώς, από τα πρώτα στην επικαιρότητα. Το περιστατικό με την 12χρονη στον Κολωνό είναι απλώς η κορυφή του παγόβουνου.

Εμείς στην αυτοδιοίκηση δεν πέσαμε από τα σύννεφα στα ακούσματα των περιστατικών βίας ή το χειρότερο της εκπόρνευσης παιδιών.

Ξέρουμε πως η οικονομική και κοινωνική κρίση γεννά περιστατικά διάλυσης οικογενειών, παραμέλησης παιδιών, παραβατικότητας και γονικής κακοποίησης.

Ξέρουμε από τις κοινωνικές μας υπηρεσίες πως αυξάνονται κατακόρυφα τα περιστατικά παιδικής παραμέλησης που με εισαγγελικές εντολές καλούμαστε να διερευνήσουμε.

Ξέρουμε πως οι οικονομικά αδύναμες και πολύτεκνες οικογένειες που παλεύουν για ένα μεροκάματο, αδυνατούν να παρέχουν την απαιτούμενη υποστήριξη στα παιδιά τους.

Σε όλο αυτό το πλέγμα που αφορά στην οικογένεια, το εκπαιδευτικό σύστημα, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλειας, την αυτοδιοίκηση και τελικά την κοινωνία χρειάζεται μία αποτελεσματική θεσμική παρέμβαση.

Απαιτούνται δράσεις, μέτρα και πολιτικές σε όλα τα επίπεδα.

Ο τομέας της παιδικής προστασίας είναι δυστυχώς θεσμικά ανοχύρωτος.

Παρά το γεγονός ότι με το νόμο 2447/1996 (άρθρα 49-54) προβλέπεται η ίδρυση Κοινωνικής Υπηρεσίας σε κάθε Πρωτοδικείο και στελέχωση των Τμημάτων Ανηλίκων με ειδικό σώμα υπαλλήλων (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, παιδοψυχίατροι κλπ.) η οποία θα επιλαμβάνεται των θεμάτων που αφορούν τους ανηλίκους και την παιδική προστασία, αυτό δεν έχει γίνει πράξη μέχρι σήμερα.

Παρά την αναμφισβήτητη διαπίστωση ότι η διερεύνηση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων μιας οικογένειας απαιτεί διεπιστημονική συνεργασία και δομές φιλοξενίας, δεν υπάρχει καμία σχετική πρόβλεψη από το αρμόδιο Υπουργείο Δικαιοσύνης και τα Τμήματα Ανηλίκων.

Αντί αυτού, με την 49540-17/5/2011 ΚΥΑ των Υπουργών Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συστάθηκε η δημιουργία ενός Δικτύου με την επωνυμία «ΟΡΕΣΤΗΣ» που οργανώνει το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την Αντιμετώπιση της Θυματοποίησης και Εγκληματικότητας των Ανηλίκων (Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α.) με εμπλοκή όλων των σχετικών φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να επιτευχθεί η ολόπλευρη στήριξη των παιδιών και η

προστασία τους και παράλληλα ορίζεται ότι στο πλαίσιο λειτουργίας αυτού του δικτύου, σε συνεργασία με τους δήμους, ιδρύονται Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων επιφορτισμένες με τη διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών.

Από όλα τα παραπάνω, το μόνο που έχει λειτουργήσει είναι ότι πράγματι οι δήμοι αναλαμβάνουν τη διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών σε περιπτώσεις που υπάρχει καταγγελία για παραμέληση παιδιών.

Είναι τραγικό ότι ένα τόσο σοβαρό θέμα, όπως είναι η παιδική προστασία, παρά τις νομοθετικές προβλέψεις, τελικώς βασίζεται αποκλειστικά στην ευσυνειδησία των κοινωνικών λειτουργών των δήμων οι οποίοι εντέλλονται από τους τοπικούς εισαγγελείς ανηλίκων να διερευνήσουν και να επιλύσουν τα ζητήματα παιδικής παραμέλησης που διαπιστώνουν.

Εμείς ως αυτοδιοίκηση δεν θέλουμε να είμαστε ένας ανήμπορος φορέας που απλώς διερευνά και υποβάλλει εκθέσεις.

Δεν θέλουμε να βλέπουμε πολύτεκνες οικογένειες που διαλύονται υπό το βάρος της οικονομικής ανέχειας και των συνακόλουθων ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, χωρίς να μπορούμε να επέμβουμε αποτελεσματικά. Χωρίς να μπορούμε να πράξουμε τα αυτονόητο όπως για παράδειγμα να ενισχύσουμε οικονομικά την οικογένεια που αποκτά πάνω από τρία παιδιά, δίνοντας όχι μόνο οικονομική ανάσα αλλά και κίνητρα για την αύξηση των γεννήσεων σε μια χώρα που γερνάει.

Ας ακούσει αυτήν την πρόταση μας η αγαπητή ΓΓ αρμόδια της δημογραφικής πολιτικής και ας επιλύσει ένα ουσιαστικό θέμα που σχετίζεται και με τα ζητήματα που συζητάμε.

Εμείς ως αυτοδιοίκηση δεν θέλουμε να ασκούμε μια κουτσουρεμένη αρμοδιότητα και μάλιστα χωρίς να έχουμε επάρκεια προσωπικού και φυσικά τους αναγκαίους πόρους από το κράτος.

Το λέω αυτό επειδή για άλλη μια φορά το κεντρικό κράτος αναθέτει εργασίες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, χωρίς την ουσιαστική μεταφορά της σχετικής αρμοδιότητας και την αντίστοιχη χρηματοδότηση όπως προβλέπεται από το άρθρο 102 του συντάγματος.

Εμείς ως αυτοδιοίκηση ζητάμε να μας δοθεί η ευθύνη αντιμετώπισης των ζητημάτων της παιδικής προστασίας.

Κι αυτό το λέω επειδή:

- Οι δήμοι είναι σαφώς ευαισθητοποιημένοι στο θέμα της παιδικής προστασίας και μπορούν λόγω εγγύτητας να αντιμετωπίσουν πιο ολιστικά τα προβλήματα παραμέλησης των παιδιών μέσα από πολλαπλές παρεμβάσεις στην οικογένεια, στο σχολείο και στη γειτονιά.

- Οι δήμοι έχουν κοινωνικές δομές και προγράμματα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν για την αντιμετώπιση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, βιοτικών αναγκών, εκπαιδευτικών προβλημάτων, πρόληψης και αγωγής της υγείας κλπ.

- Οι δήμοι έχουν αναπτύξει συνεργασίες με φορείς παιδικής προστασίας, όπως το «Χαμόγελο του Παιδιού», του πλέον εξειδικευμένου φορέα παιδικής προστασίας, την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) και την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ), που εκπροσωπούν πανελλαδικά το αναπηρικό κίνημα και την προστασία των παιδιών με αναπηρία οι οποίοι συμφωνούν απόλυτα με τις προτάσεις μας.

Ζητάμε λοιπόν την μεταφορά της αρμοδιότητας της παιδικής προστασίας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με την παράλληλη μεταφορά πόρων που θα μας επιτρέψει να οργανώσουμε

τις υπηρεσίες μας με επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο και με γνώμονα την προστασία που οφείλουμε να παρέχουμε στα παιδιά ως κοινωνία. Επιτέλους απαιτείται η χώρα μας να ακολουθήσει το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο σύμφωνα με το οποίο η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε αρμοδιότητες κοινωνικής πολιτικής, απασχόλησης και προαγωγής της υγείας με δεδομένο ότι είναι η εγγύτερη αρχή στους πολίτες και μπορεί να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά στην παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και άμεσης κοινωνικής φροντίδας.

Στο πνεύμα αυτό προτείνουμε:

- Να αναβαθμιστεί και να αποσαφηνισθεί ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά τις αρμοδιότητες που έχει στην παιδική προστασία και να υπάρξει μια σαφής πολιτική για την στήριξη της οικογένειας και των παιδιών.
- Να συσταθεί υποχρεωτικά, οργανική μονάδα επιπέδου Τμήματος σε όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων αρμόδια για την προστασία της οικογένειας και του παιδιού, η οποία θα στελεχωθεί από διεπιστημονική ομάδα επαγγελματιών παιδικής προστασίας, με άμεσο διαγωνισμό μέσω ΑΣΕΠ για την πρόσληψη του παραπάνω προσωπικού και με κατανομή ανάλογη με τον πληθυσμό του κάθε δήμου.
- Να ρυθμιστούν τα θέματα συνεργασίας μεταξύ των δήμων και των Τμημάτων Ανηλίκων των Πρωτοδικείων αναγνωρίζοντας ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας το έργο που όφειλε να εκτελέσει το κεντρικό κράτος και το Υπουργείο Δικαιοσύνης.
- Να χρηματοδοτηθούν οι δήμοι με ειδική επιχορήγηση η οποία να καλύπτει το 100% του κόστους λειτουργίας αυτής της αρμοδιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος.

Η πολιτεία οφείλει να μας ακούσει για να οργανώσουμε ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές πολιτικές.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν και ομόφωνες αποφάσεις τόσο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας όσο και της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας.

ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Στενά συνυφασμένη με το θέμα της παιδικής προστασίας είναι δυστυχώς και ο τομέας της Ισότητας της Φύλων.

Δυστυχώς, γιατί τις περισσότερες φορές η ενδοοικογενειακή βία ασκείται από τους άνδρες σε βάρος των γυναικών και των παιδιών.

Δυστυχώς, γιατί παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις που έχουν ξεκινήσει στη χώρα μας εδώ και πολλά χρόνια (ήδη από το 1983 με το νόμο 1329 - ΦΕΚ Α' 25) για να ρυθμίσουν την ισότητα των φύλων στην οικογένεια και στην κοινωνία και παρά το ότι έχουν περάσει πάνω από 10 χρόνια από την υπογραφή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) γινόμαστε ακόμα μάρτυρες της ανεξέλεγκτης βίας που υφίστανται γυναίκες, κυρίως από τους συζύγους τους, και μετρούμε απίστευτα πολλά θύματα γυναικτονιών.

Δυστυχώς γιατί στη χώρα μας ο γυναίκες συνεχίζουν να υποεκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης αποφάσεων και σε ηγετικές θέσεις, έχουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας ενώ συνεχίζουν να επωμίζονται πρωτίστως τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων.

Παράλληλα, απλά θέματα στη δημόσια διοίκηση όπως είναι η μη –σεξιστική γλώσσα στα δημόσια έγγραφα, παραμελούνται και υποβαθμίζονται από τους ιθύνοντες παρά τη βαρύνουσα σημειολογική τους σημασία.

Πώς μπορεί να συμβάλει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ισότητα των φύλων;

- Μέσα από τη δημιουργία δομών και υπηρεσιών που βοηθούν τις γυναίκες που αναλαμβάνουν τη φροντίδα των ευάλωτων μελών των οικογενειών τους. Οι ποιοτικοί παιδικοί σταθμοί, που λειτουργούν σε διευρυμένο ωράριο και παρέχουν ουσιαστική φροντίδα στα παιδιά, αναλαμβάνουν μέρος της της ευθύνης της ανατροφής των παιδιών και διευκολύνουν πρωτίστως τις γυναίκες στην πρόσβασή τους στην εργασία. Αντίστοιχα οι δομές καθημερινής φροντίδας των ηλικιωμένων όπως είναι τα ΚΗΦΗ και το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι και τα ΚΑΠΗ, βοηθούν στην καθημερινή φροντίδα των ηλικιωμένων και διευκολύνουν κυρίως τις γυναίκες στην επίτευξη των επαγγελματικών τους στόχων.

- Επίσης, μέσα από δομές επιμόρφωσης, συμβουλευτικής και βοήθειας στην εύρεση εργασίας η ΤΑ μπορεί να υποστηρίξει τις γυναίκες να βρουν εργασία και να αποκτήσουν την αυτονομία και δύναμη που αυτό συνεπάγεται.

- Πιο εξειδικευμένα για τις γυναίκες που υφίστανται βία, οι δήμοι παρέχουν ψυχοκοινωνική στήριξη, ενώ στις περιπτώσεις που λειτουργούν Ξενώνες για κακοποιημένες γυναίκες σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων παρέχουν άμεση βοήθεια και στήριξη στις γυναίκες που κινδυνεύουν.

- Πέραν τούτου, η ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές των δήμων με την παράλληλη πρόληψη των έμφυλων ανισοτήτων μέσω της ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου αποτελεί μια βασική προτεραιότητα την οποία ενστερνίζονται όλο και περισσότεροι δήμοι.

- Σημαντική σε αυτήν κατεύθυνση είναι η θεσμοθέτηση της Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας με τον νόμο 4604/2019 που ορίζει πλέον ρητά τις αρμοδιότητες των δήμων ως προς την Ισότητα των Φύλων σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. Στο πλαίσιο αυτό ήδη κάποιοι δήμοι έχουν προχωρήσει στην εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την Ισότητα των Φύλων προτείνοντας συγκεκριμένες δράσεις ή δίνοντας έμφαση στη μηδενική ανοχή στη βία και στη σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών στους χώρους εργασίας.

Φυσικά είναι επιθυμητό να προχωρήσουν όλοι οι δήμοι της χώρας σε αντίστοιχα Σχέδια Δράσης και να προχωρήσουν σε ενέργειες για την άρση των διακρίσεων, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες σε τομείς που εντοπίζουν ως ανάγκες σε τοπικό επίπεδο. Προφανώς η έλλειψη επιχορηγήσεων και κονδυλίων, που για άλλη μια φορά δεν συνοδεύει την ανάθεση των αρμοδιοτήτων δεν επιτρέπει την ανάπτυξη όλου του δυναμικού που έχει να συνεισφέρει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη Ισότητα των Φύλων.